

D ů v o d y:

Výtka, že odvolací soud nesprávně posoudil věc po stránce právní (§ 503 čis. 4 c. ř. s.), neobstojí, ježto naopak rozsudek odvolacího soudu, pokud jím byl potvrzen výrok prvního soudu, že se směnečný příkaz platební vůči první žalované, firmě Žofie H-ové zrušuje, plně hovoří zákonu. Vývody dovolacího spisu, jimiž se žalobkyně snaží vyložit, že Kateřina F-ová ml. byla oprávněna, podepsati na směnkách firmu Žofii H-ovu; že podepsala tuto firmu tak, že bylo patrné, že podepisuje za firmu, a že podepsala firmu s úmyslem, ji směnečně zavázati; mohly by míti význam tehdy, kdyby šlo o otázku, zda vznikl podpisem obecnoprávní závazek firmy Žofie H-ové, jsou však naprosto nerozhodny pro otázku, zda byla skripturním aktem firma zavázána dle práva směnečného. Jeť právním pravidlem, že, má-li z podpisu protokolované firmy na směnce vzejíti směnečný závazek firmy, musí tato býti podepsána správně (Grünhut I. 319), t. j. tak, aby podpis odpovídal zápisům v obchodním rejstříku, neboť příslušná ustanovení směnečného řádu jsou rázu formálního a záleží na tom, aby forma byla zachována. Poněvadž jest zjištěno, že v době, kdy směnky byly opatřeny podpisem firmy Žofie H-ové, bylo znamenati firmu tak, že se pod znění firmy měla podepsati jedna nebo druhá společnosti a to »Kateřina F-ová st.« nebo »Kateřina F-ová ml.« s dodatkem »společnice«, sporné směnky však byly opatřeny podpisem »Žofie H-ová v U. maj. Kateřina F-ová ml. a st.«, jest patrné, že firma nebyla podepsána tak, jak dle zápisu, obsaženého v obchodním rejstříku, měla býti podepsána, tedy nebyla podepsána správně, pročež z podpisu nevznikl směnečný závazek firmy.

Čís. 2309.

Tím, že žalující společenstvo bylo zapsáno před skončením sporu v první stolici do rejstříku a o tom podán soudu průkaz, byl odstraněn nedostatek procesní způsobilosti.

Pokud společenstvo z jednání, jež byla za něho předsevzata dříve, nežli bylo zarejstřikováno, nabývá práv a závazků.

(Rozh. ze dne 21. února 1923, R I 20 23.)

Žalovaná firma objednala v květnu 1921 u žalujícího insertního a obchodního společenstva »N« inserci v denních listech. Za žalující společenstvo, jež tehdy nebylo ještě zapsáno v rejstříku, jednali Antonín F. a Ferdinand R. Provedši inserci, domáhalo se společenstvo na žalované úplaty. V době podání žaloby nebylo ještě společenstvo zapsáno v rejstříku, stalo se tak teprve za řízení v první stolici. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. D ů v o d y: Námitka žalované strany, že žalující postrádá aktivní legitimace k žalobě, jest odůvodněna, neboť jest zjištěno, že zápis žalující strany jako firmy pod zněním »N«, pod nímž jako strana vystupuje, do rejstříku společenstev stal se teprve dnem 31. března 1922, tedy dávno po podané žalobě. Dle

§ 8 zák. o výrobních a hospodářských společenstvech (ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.) předpokládá se ku právní existenci společenstva jeho zápis do společenstevního rejstříku. Byla-li před jeho zápisem ve jménu společenstva uzavírána právní jednání, ručí za ně jednající osobně a solidárně. Že existenci žalujícího společenstva zakládá teprve jeho zápis do rejstříku, jde na jevo dále z ustanovení §u 2, 3 a 7 cit. zák. Pouhé živnostenské oprávnění, jehož snad společenstvu před tím se dostalo ku provozování opovězeného podniku, nezakládá tedy bez průkazu řádné registrace právní způsobilosti ku nabývání práv a uzavírání právních jednání pro společenstvo jako takové. Ze zmíněného živnostenského oprávnění dá se pouze dovozovati, že ony osoby, které o živnostenské oprávnění jménem zakládajícího se společenstva žádaly, budou dle §u 8 zák. o společenstvech jediné zavázány pokud se týče oprávněny z oněch právních jednání, jež po udělení zmíněného živnostenského oprávnění a před soudní registrací jimi založena byla. Nedá se mysliti, by pouhé živnostenské oprávnění mělo derogující vliv na zřejmý a jasný předpis §u 8 zákona. V tomto sporu je zjištěno, že za žalující společenstvo vystupovaly při projednávání tvrzené objednávky zcela jiné osoby, než které byly k jeho zastupování oprávněny, zejména, že nikdo z osob jednajících jménem společenstva, nebyl ani členem představenstva ani členem dozorčí rady, jež ovšem dávno již před podáním této žaloby, pokud se týče v době uzavřené objednávky ustaveny byly. Jednali-li snad F. a R. jménem oněch fysických osob, které živnostenský podnik opověděly, vystupovali tito jako zmocněnci těchto a mohly by proto jediné ony fysické osoby případné své nároky z uzavřeného právního jednání uplatňovati (§ 1017 obč. zák.). O d v o l a c í s o u d zrušil rozsudek prvního soudu a uložil mu, by, vyčkaje pravomoci, v jednání pokračoval a věc znovu rozhodl. D ů v o d y: Sluší předem řešiti otázku, zda žalující společenstvo má právní způsobilost jednati. Při zahájení rozepře nebylo ještě jako takové právní osobou a tedy chyběla mu způsobilost procesní. Nedostatek ten však dle §u 6 c. ř. s. odstraněn by tím, že společenstvo po svém zápisu ve sporu dále jednalo a celé řízení tím schválilo. Nastává další otázka, zda a pokud žalující společenstvo z jednání osob, za ně před jeho registrací jednavších, vstupuje v práva a závazky, jejich jednáním založené. Osobní ručení těchto za společenstvo, jež založiti se má, jednajících osob zajisté pomíjí, jestli společenstvo, později zápisem v rejstřík povstavší, právní jednání, jeho jménem předsevzatá, v zákonné formě schválí. Jen kdyby společenstvo po svém zápisu jednání, jeho jménem předsevzatých, neschválilo, ručili by jednající i po zápisu osobně a nedílně. V tom směru pak svědek Ferdinand R. potvrdil, že byl ostatními členy společenstva zmocněn, aby podnik řídil a vedl, pokud společenstvo nebude registrováno, a že nárok proti žalovanému vzešel a přísluší jediné žalující »N« a nikoli jemu osobně. Z toho vyplývá, že František R. jednal za společenstvo dosud v rejstříku nezapsané, že veškerá jednání s třetími osobami uzavíral jménem společenstva, a, že společenstvo jednání jeho schválilo, plyne zřejmě z toho, že společenstvo pohledávku z jednání jeho vzniklou, na kterou si on nároku nečiní, proti žalovanému vymáhá. Jen tenkrát, kdyby společenstvo po zápisu jednání jeho jménem předsevzatá

neschválilo, ručil by Ferdinand R. osobně i po zápisu a naopak zase práv nabýval. Jde tu proto o poměr mezi žalujícím společenstvem a žalovaným.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Stížnost není odůvodněna. Odvolací soud uznal, že nedostatek způsobilosti ke sporu na straně žalujícího společenstva byl dle §u 6 c. ř. s. odčiněn zápisem společenstva do rejstříku společenstev, a to právem. Ustanovujeť arcit' § 8 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák., že před zápisem společenstvo »jako takové« nepozustává; avšak druhá věta tohoto zákonného ustanovení upravuje poměr pro případ, že již před zápisem určité fysické osoby j m é n e m s p o l e č e n s t v a jednají, a ustanovuje, že osoby takto jednající ručí osobně a solidárně, t. j. tenkrát, neuskuteční-li se zápis společenstva a tím vznik právní osobnosti, která by vešla v práva a závazky osobami oněmi pro společenstvo nabyté (převzaté). Má-li společenstvo vzniknouti, jest právě zapotřebí určité součinnosti fysických osob, které nechtějí zavazovati sebe a nabývati pro sebe jako jednotlivci, nýbrž jako právní celek. Stojit' proto proti žalovanému, když ne právnická osoba jako taková, určité fysické osoby, kterým se dostává způsobilosti jednati před soudem po rozumu §u 1 c. ř. s. Není proto správným názor stěžovateluv, že v době podání žaloby nebylo tu ani osoby fysické, ani osoby právnické, která by k uplatňování nároku před soudem byla oprávněna. Obchod, z něhož jest žalováno, byl uzavřen a také splněn, ať již tak neb onak, určitými fysickými osobami a proto bylo by bývalo povinností soudu, když vzešly pochybnosti o tom, že žalující společenstvo jako právnická osoba již existuje, aby po rozumu druhé věty §u 230 (§u 6 c. ř. s.) působil toliko k tomu, by na místě právnické osoby nastoupily po případě ony fysické osoby, které jménem společenstva před zápisem jednaly (§ 1175 obč. zák.). Tím však, že žalující společenstvo předložilo ještě před rozhodnutím sporu v první stolici doklad o tom, že jest již zapsáno, byl odstranitelný nedostatek ten odčiněn a nelze proto shledati dosavadní řízení před nižšími soudy zmatečným (§ 7 c. ř. s.). Pokud se týče věcné stránky napadeného rozhodnutí, jest správným názor odvolacího soudu, že aktivní legitimace žalujícího společenstva jest dána, neboť společenstvo schválilo jednání osob, za ně před zápisem činných, tím, že touto žalobou uplatňuje nárok z obchodu, jimi se žalovaným uzavřeného. Nezáleží na tom, zda osoby ty byly již zvolenými členy představenstva či zda jednaly pouze jako akvizitéři, zřízcenci nebo jednatele s určitou plnou mocí (čl. 55 obch. zák.), danou jim osobami ostatními, sdruženými v tvořícím se společenstvu. Rozhodující jest okolnost, zda osoby ty jednaly na venek jménem vlastním či v pouhém zastoupení a zdali vůle žalovaného jako spolusmluvníka nesla se k tomu, uzavřítí toliko s nimi osobně obchod a nikoliv s osobou, ať již právnickou nebo fysickou, kterou zastupovaly. V tom směru netvrdí žalovaný, že neměl vůle uzavřítí obchod se žalujícím společenstvem a neměl ani svědek H., který projednával s A. F-em objednávku za žalovaného, pochybnosti

o tom, že prostřednictvím A. F-a uzavřel jednání s »N«, poněvadž F. mu sdělil, že je od firmy »N« a že firma »Z« takových věcí již nepřijímá; tím méně nechal svědka H-a o tom v pochybnosti svědek Ferdinand R., který jednal rovněž jen jménem a v zastoupení firmy »N«. Je-li však jisto, že vule oněch zřízenců (jednatelů) F-a a R-a nesměřovala k tomu, by uzavřeli obchod pro sebe, a že žalovaný věděl, že uzavírá obchody s »N«, není pochybnosti o tom, že jde o právní poměr mezi žalujícím společenstvem a žalovaným, čímž jest, jak správně dovozuje odvolací soud, dána aktivní legitimace žalujícího společenstva, aniž jest zapotřebí výslovného postupu práv z onoho obchodu, jejími zřízenci (jednateli) uzavřeného, na žalující společenstvo.

Čís. 2310.

K založení sudiště dle Šu 87 a) j. n. nestačí odeslání zboží, nýbrž jest třeba jeho převzetí kupitelem.

Návrh ve smyslu posledního odstavce Šu 261 c. ř. s. dlužno učiniti před koncem řízení v první stolici.

(Rozh. ze dne 21. února 1923, R I 142/23.)

Žaloba, podaná u krajského soudu v Č., byla co do místní příslušnosti opřena o ustanovení Šu 87 a) j. n. (§ 31, odstavec druhý uher. c. ř. s.). Soud první stolice vyhověl námitce místní nepřislusnosti a odmítl žalobu, rekursní soud zamítl námitku místní nepřislusnosti.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

D u v o d y:

Dovolacímu rekursu nelze upřít oprávněnosti. Žalobce uplatňuje sudiště dle §§ 88, 87 a) j. n. a dle §§ 101 j. n. a Šu 31 odstavec druhý c. ř. s. Jelikož žalobkyně ani netvrdí, že došlo mezi stranami k úmluvě o sudišti ve smyslu prvního odstavce Šu 88 j. n. a sama uznává, že faktury nebyly zaslány ani před zbožím ani s ním, nepřicházejí v úvahu sudiště dle tohoto Šu. Nehledíc k tomu žalobkyně si nestěžovala v tomto směru do usnesení první stolice. Co do příslušnosti procesního soudu ve smyslu Šu 87 a) j. n. a dle §§ 101 j. n. a Šu 31 odstavec druhý uher. civ. řádu soudního dovolací soud nesdílí právního názoru rekursního soudu, že k založení sudiště stačí odeslání zboží. Dle motivu k Šu 87 a) j. n. dlužno pojem převzetí (odevzdání) klásti na roveň pojmu odevzdání, dodání (Ablieferung) v čl. 347 a 349 obch. zák. Odevzdání (dodání) ve smyslu těchto článků (též čl. 365, 386, 404, 405, 409 obch. zák. a jiných) nastává však teprve tehdy, když zboží se dostane do skutečné moci kupitele, t. j. když buďto prodávatel sám vydá zboží do rukou kupitele nebo osoby tímto k přijetí zboží zmocněné, nebo — bylo-li zboží svěřeno dopravčímu — tento se zbavil faktické moci nad zbožím a kupitel aneb osoba jím k přijetí zboží zmocněná nabude této moci (sr. Staub-Pisko čl. 347 § 19 obch. zák.). Že tomu tak jest, plyne též